

ACC. N:R M. 13446: 1-10.

Landskap: Västergötland Upptecknare: Axel Johansson, ^{kyrkoskriftw.} Herid
Härad: Kind Berättare: olika personer; se uppt. bla-
dets beskrifva!
Socken: Ö. Trölunda Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1954 Född år _____ i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fägnar och talesätt om kyrkklockorna.

LUF 66.

s. 1-10.

Skriv endast på denna sida

Sägner och talesätt om kyrkklockarna 2 U Fu
 De sägner, som jag syftar här på, angående
 de Frölunda kyrkklockor, likaså de fem äldre
 personer, som jag frågat, har jag bäst pas-
 sar, till att besvara frågorna ur formüläret.
 Alla fem personerna, som jag frågat, har i
 stort sett lämnat samma svar. Någon liten
 avvikelse, i olika detaljer, blir det ju nästan
 alltid, en sådana minnesberättelser.

Jag kunde mycket väl, ha anfattat, och ned-
 skrivit detta i en följd, men jag tror, att jag
 då varit benägen att utelämnat, vissa
 smådetaljer och när det, som nu i huvud-
 sak, gäller sägner, är det min sympati
 att de bör komma med. Jag besvarar också
 formülärets frågor, i dess ordnings följd.
 Namnen på berättarna lämnar jag, som vanligt
 trots att deras rympgifter, varit nästan lika.

Sef. 66

1

Några man på Ö. Frölunda kyrkklockor, har
ingen av berättarna hört omnämas. När det
ringdes till gudstjänst, berättas det, att den
stora klockan sade, "kom" den lilla "nu";
det berättas även att den lilla sade "hit";
det skulle altså vara "kom nu" eller

"kom hit". Om man uttalar de olika alter-
nativen, passar "kom nu" bäst till klockor-
nas stämning. Vad de olika slaget vid
klänning skulle betyda, har ingen hört
några sägner om. Att kyrkklockorna har
betidat lik, har här, heller inte omnämits.

Ly heller, att någon på klockklängen, kun-
de höra, om någon blev salig eller ej.

Några gåtor eller ransor, har jag, eller rättare
sagt mina berättare ej heller hört omnämas.
(Folket här i Ö. Frölunda, har kanske varit för
litet vidskepliga?)

Om gjutningen, av den stora klockan till
Ästra Trälunda kyrka, berättas följande, som
entligt min egen åsikt, och även minna berättares,
dels är säning, dels sägner. Klockan skulle
ha gjutits, på en gård, som heter Stommen,
vars ägar förr gick runt kring kyrkogården.
Vid gjutningen var det så, att de gärna ville
ha en viss mängd äkta silver, detta till att
förhöja och färreare kläng i klockan.

Mästaren som skulle gjuta klockan var från
Lyöteborg, hans namn är obekant, men kloc-
kan är märkt med bokstäverna S. E.

Det berättas, att mästaren skickade, en av sina
gesäller, till att utföra en del förberedan-
de arbeten, mästaren skulle komma sedan,
till själva gjutningen. Gesällen utförde
dessa förberedande arbeten, väntade sedan
länge på sin mästare, när han tröttnat på

att vänta, företog han gjutningen själv.
Under sitt arbete med detta, kom det en rik fru,
han berättade för henne, att mästaren inte kom
mit, och att han på egen hand, skulle göra
gjutningen. Det till gjutningen av klockan
beräknade siluret, hade av sockerborna sam-
lats i hop, detta visste frun om, hon tyckte det
var synd om gesällen, om han skulle misslyckas
och för att det säkert skulle bli stark och
fin klang, kastade hon i gjutningen ett
stärkt silversmycke. Det blev både stark och
fin klang i klockan, (det är det ännu i dag)
Det lyckades också bra med gjutningen, men
det blev ingen lycka för gesällen. När han
efter slutat arbete, skulle gå hem till Götting,
mätte han sin mästare i skogen, mellan
Skene och Dlyssna, platsen kallas för
Skene skog). När de stod där och samtala-

lade, sade gesällen nu, att han gjutit klockan
till Östra Fjölunda järdig. När han sagt detta,
fick de höra en kyrkklocka ringa, mästaren
frågade gesällen om han visste, vad det var
för en klocka, han svare då att det var den
klocka han gjutit i Östra Fjölunda. Då sade
mästaren, har du tagit bröstet från mig, far
jag livet av dej, vilket han också gjorde.
Tilläggs bör att landsvägen härifrån till Ske-
ne är 4 mil "Skene skog" en 3-4 km. från
Skene, luftvägen skulle väl också bli nära
en 4 mil, som klockan enligt sägnen skulle
härts. Att sockensastulle lynga klastigt, när
denas klocka skulle gutas, faldas ingenting om
här. Den precisa måldjatsen, har jag aldrig
har jag inte hört outalas, eller utpekas, men
under min schaufärs tid, har jag flera hundra gånger,
kört vägen Skene-Hyssna. Den s.k. "Skeneskog"

är en sammanhängande stogsbräcka, på en
trä k. m. utan en enda gård, det är nästan så,
ännu i dag. Ett klocker från början, haft en
för stark klang, är nog ganska säkert,
Jag har sett rätt på två ställen, ser det
verkligt ut, som blytapparna vara ditsatta.
Om gjutningen av den lilla klockan be-
rättas följande, detta kunde också vara
särklighet. Jag hade uppskrivit vad, som
stod skrivit på klockan, men omtalade inte
detta för berättaren förrän jag frågat.
Per Johansson berättade vad han hört sin
far berätta om gjutningen av den lilla
klockan. På en kyrkostämman beslutades
om inköp av en klocka, denna skulle
gutas i jönröjning. Kyrkvärdarna utsågs
att bemöta detta, en av kyrkvärdarna
bodde i Rorsbo, den andra i Tjärskult.

7.
 De fick gå, den 10 mil långa vägen, från Frölunda till Jönköping. Med en stånggaffel, hade de tagit koren, från den stora klockan, och den lilla skulle stämmas därefter. Utan-
 gåtaren fick då var sin lussstake, som minne. Theotrichischen å den lilla klockan har lydelse.
 Frölunda kyrka haver, lott giuta mig
 år 1762. Hr Elias Fries Thorsson
 uti Jönköping. En vers fins också å denna
 klocka, den kallas inte har något intresse.
 I detta sammanhang, men jag nedskriver
 den.

När du hör mitt ljud det skallar.

Kom i väg at mig en kallar.

I från slår den kropp och siel.

Lägg på hjertat himleus lagar.

Bed om frid och nåde dagar.

Så får du ett evigt vel.

Eft kyrkklockorna sänkts i sjöar, eller gömmts på annat sätt, eller som under transport till kyrkan, fallit ner i sjö, eller så, finns ej någon sägen om. Jötkarna ogillade klockklängen, om detta berättas, att jätten Tor blev så irsk på B. Frölunda första kyrkklocka, så han kastade den i en äve, (liten sjö) varens namn är också Torsäve. Som jag förut nämnt var ljudet i B. Frölunda kyrkklocka för starkt, och dämpats, med inbanningar av blykappor. Orsaken till, att man inte ville ha, så starkt ljud i klockan var, att den inte skulle höras, utom pastoratsgränsen. Leuna orsak var säkert många gånger, ett problem, då geografiskt sett, många ställen i en grannsocken, låg närmare kyrkan, än den ena sockens, lägst bort liggande ställen. Någon sägen om, att den stora klockan

hörts till någon avlägsen plats, mer än vad
jag nämt i samband med gjutningen, då
den hörts till Skene skog, har jag inte hört
omtas. Kyrkklockor, som börjat ringa av
sig själva, har ingen här, hört omtas. Ej
heller om klockor, som fallit ned i sjöar,
och dylligt av sig självt. Som jag förut
nämt, var det en sägner här, att jätten Tor
kastat Trälunda första kyrkklocka, i Tors-
ave. Denna ave, är belägen, ca 3-400 m från
kyrkan. Sägner berättar, att man gjort män-
ga försök, att få upp den, men alltid miss-
lyckas, men en gång varigt nära att lyckas.
För att lyckas få upp klockan, måste man,
för det första ha, ett par pillingsstugar,
(bovar) för det andra fick de, som arbetade
med det, icke säga ett ord till varandra,
fjösän klockan var helt av vattnet.

Den gången, som det vara nära, att lyckas,
få klockan ur vattnet, hade de på heidling-
slutar, lika till färgen, att draga upp den.
De hade lyckats få klockan, ända upp till
vattenytan, då fick en av dem, som arbetade
med det, se en liten mus, komma draga ett
stort hörs. Han kunde inte längre tåla med
vad han såg, utan sade det till de andra.
Förtvättningen för att lyckas, var ju också,
att ingen under arbetet, fick säga något,
förydd blev, att klockan åter sänka ned.
Sägner förtäljer också, att detta var sista
gången, som något försök gjordes, att få
upp klockan, man trodde, att alltid något skulle
inträffa, så man aldrig skulle lyckas. Att man
hört ljudet från klockan från göbotten förtäljer
icke sägner.